

num ab eo propagandum donis omnibus supernaturalibus iuste fuit spoliatum, destitutaque sunt vires naturales eo vigore, quem à justitiâ originali & ab aliis donis supernaturalibus erant recepturæ: at vires naturales tales secundum se manserunt, quales illas effemus habituri, si in puris naturalibus ad finem tantum naturalem à principio conditi fuissetus: peccatum namque primi parentis solum in gratuitis nobis nocuit, & ob id naturalia in nobis. .. post peccatum integra remanserunt, qualia essent sùapte naturâ, si nullo dono supernaturali fuissent affecta. (Quæst. 14. art. 13. disput. 3. pag. 12. col. 2. edit. Antwerp. an. 1595.)

Jacto autem hoc fundamento, totus est in prædicandis liberi arbitrii viribus. Si enim eum audias, homo lapsus potest solis naturæ viribus cum generali Dei concursu,

1º. Bonum morale operari, quod fini naturali hominis accommodatum sit, vere bonum & virtutis opus, non tamen quod fini supernaturali sit accommodatum. (Ibid. disput. 5. pag. 17. colum. 2.)

2º. Rebus propositis assentiri, tanquam à Deo revelatis, actu tamen qui sit mere naturalis, quique ex parte intellectus non sit satis ad justificationem. (Quæst. 14. art. 13. disp. 7.)

3º. In (humano) arbitrio ... sunt vires sine speciali auxilio Dei ad non consentiendum... cuiuscumque gravi vehementiorique tentationi, & ad superandam quamcumque magnam difficultatem quam, pro servanda eo instanti lege naturæ, necesse sit vincere, etiamsi eâ de causâ mors sit toleranda. (Ibid. disput. 19.)

4º. Docet elici posse solis viribus naturalibus arbitrii nostri & concursu Dei generali actum mere naturalem dilectionis Dei super omnia, qui ad justificationem non sufficiat. (Ibid. disput. 14.)

Duas illas posteriores quæstiones in utramque partem versat Molina; affirmantium & negantium rationes exponit & refellit; deinde in iis propo-

nendis hanc esse sibi mentem asserit, ut intelligatur quanta eis opinionibus insit probabilitas. (Ibid. col. 1. pag. 78.) Denique videtur eorum sententiam amplecti, qui negant hominem posse absque auxilio speciali quamcumque tentationem superare. Ab illâ, inquit, discendum non censeo. (Ibid.) Quisquis autem column. 2. pag. 80 legerit, facile deprehendet velle Molinam fucum facere, & reverà pro iis stare qui docent hominem cum solo concursu generali, & citra gratiam specialem, posse tentationem quamlibet vincere. Quod enim contrariam opinionem profiteatur, id ab eo factum esse declarat ad quorundam animos sedandos, pacemque, quoad fieri posset, servandam. Novit enim Dominus inquit, pro illorum temporum ratione, aliud nec mihi, nec ipsius obsequio expediens tunc fuisse. Præterea ibidem fatetur nunquam se iis rationibus persuasum fuisse, quas pro sententiâ quam fingit defendere, attulit, quæ ut aliorum, inquit, sic nostrum nunquam explere potuere animum. Hæc autem & alia quæ prætermittimus Molinæ dogmata, Theologorum antiquitatis amantium indignationem excitârunt, quia gratiæ necessitatem funditus evertere visa sunt.

CAPUT III.

In quo Gratia divinæ necessitas adstruitur.

GRATIÆ necessitatem contra varios illius hostes nonnullis in propositionibus vindicabimus.

Prob. 4°. Ratione Theologicâ. Luctuosâ cõmpertum est experienciâ, homini inesse maximam veri ignorantiam, gravem boni agendi difficultatem, rebellem concupiscentiam, & vehementem ad malum proclivitatem: *Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentiâ suâ*: (Genes. 8. 21.) atqui hæc omnia totidem vulnera sunt à peccato originali naturæ humanæ insita; alioqui dicendum erit hæc vitia ad naturam humanam, qualis à Deo condita fuit, pertinere: atqui illud rationi repugnat, & Deo creatori injuriosum est, nec à Manichæorum impietate recedit, qui naturam humanam ipsiusque conditorum vituperabant. Si enim tot vitia quibus nascimur obnoxii, naturæ humanæ primum institutæ insita fuerint, nonne in Deum ipsius autorem merito refunderentur? Atqui illud de Deo sentire nefas est; ergo generis humani vitia vulnera sunt peccati originalis, non primordia naturæ. *Sunt reverà omni peccanti animæ ista duo pœnalia, inquit Augustinus, ignorantia & difficultas... approbare falsa pro veris... non posse à libidinosis operibus temperare, non est natura instituti hominis, sed pœna damnati*; (Lib. 3. de libero arbitrio, cap. 18. n. 52.) ergo certum est hominem per originale peccatum fuisse in naturalibus fauciatur, & multo deteriorem esse post lapsum, quam si in flatu merè naturali, ut aiunt, conditus fuisset.

PROPOSITIO II.

Gratia vel ad levissimum fidei initium necessaria est.

ARG. I. Ex Scriptura.

1°. Sic habet Apostolus: *Quis prior dedit illi (Deo) & retribuetur ei?* (Rom. 11. 35.) Atqui si vel minimum fidei primordium ex nobis est sine gratiæ auxilio, *initium fidei nostræ priores damus*

Deo, ut retribuatur nobis, & supplementum ejus, & si quid aliud fideliter poscimus; (Aug. lib. de prædest. SS. cap. 2. n. 3.) ergo fidei initium non prodit ex nobis sine speciali gratiæ auxilio.

2°. Idem Apostolus sic interrogat: *Quis te discernit? quid autem habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* (1. Cor. 4. 7.) Atqui si penès solas liberi arbitrii vires esset fidei initium, posset homo fide, tanquam suo bono, gloriari & ab hominibus pertinaciter incredulis se ipsum discerneret. Posset, inquit Augustinus, *dicere homo instans adversus alterum: discernit me fides mea.* (Ibid. cap. 5. n. 10.)

3°. Apostolus sic fideles admonet: *Vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini*; (Philip. 1. 29.) ergo *utrumque ostendit (Apostolus) Dei donum*, ait Augustinus, *quia utrumque dicit esse donatum; nec ait ut plenius & perfectius credatis in eum, sed ut credatis.* (Ibid. cap. 2. tom. 10. pag. 792.)

4°. Ita declarat Apostolus: *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis; sed sufficientiâ nostra ex Deo est.* (2. Cor. 3. 5.) Porro prius est cogitare, quam credere: atqui pia & sancta cogitatio est donum Dei; ergo & fides.

5°. Curramus, ait idem Apostolus, *ad propositum nobis certamen, aspicientes in autorem fidei & consummatorem Jesum*: (Heb. cap. 12. v. 1 & 2.) Atqui *si ex se homo habet fidem*, inquit S. Fulgentius, *non est autor fidei Jesus; & si suis viribus homo fidem perficit, non est consummator fidei Jesus.* (Lib. 1. de verit. prædest. & grat. cap. 18.)

ARG. II. Ex Concilio Arausicano II.

Ab eo sic definitum est: *Si quis, sicut augmentum, ita etiam fidei initium, ipsumque credulitatis affectum quo in eum credimus qui justificat impium, ... non per gratiæ donum, id est, per*

PROPOSITIO. I.

Peccatum originale naturam humanam, non gratuitis tantum & supernaturalibus donis spoliavit, sed etiam hominem in facultatibus naturalibus læsit.

Probantur 1°. ex Scripturâ: *Jugum grave super filios Adam à die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulturæ.* (Eccli. 40. 1.) *A planta pedis usque ad verticem non est in consonantia.* (Isa. 1. 6.) Hinc adeo frequens in Scripturis Sanctorum gemitus, infirmitates quarum conficci erant deplorantium: atqui si peccatum originale naturam humanam donis tantum supernaturalibus spoliaverit; minimè vero eam in facultatibus naturalibus læserit, in describenda hominum conditione modum excessit Scriptura. Quis enim dixerit eum gravi jugo opprimi, qui integris viribus naturalibus pollet ad benè operandum, finemque sibi naturalem assequendum? Quid etiam causæ fuit, cur viri sancti naturæ humanæ infirmitatem, bonique agendi difficultatem deplorarent, si persuasum habuerint se quidem supernaturalibus beneficiis exutos fuisse, sed integram sibi & incolumem constituisse naturam? Quorsum omnipotentis Medici opem toties implorabant, qui illorum vulneribus mederetur? *Quid sanatur, inquit Augustinus, si nihil est vulneratum, nihil sauciatum, nihil debilitatum atque viciatum?* (Lib. de nat. & grat. cap. 19.)

Eandem veritatem nos docet Christus in Parabola hominis descendentis à Jerusalem in Jericho, qui incidit in latrones qui etiam despoliaverunt eum, & plagis impositis, abierunt, semivivo relicto. (Luc. cap. 10. 30.) Profecto homo ille, non vestibus tantum spoliatus est, sed etiam multiplici vulnere sauciatus, viribusque naturalibus fractus & destitutus: atqui miserimus hic viator, juxta sanctos Patres, Adami generisque humani expressam re-

fert imaginem. Ille qui sine peccandi necessitate creatus est, inquit S. Fulgentius, . . . *exspoliatus vestimento fidei, carnaliumque concupiscentiarum vulneribus sauciatus, sic jacuit oppressus. . . ut nullatenus aliquod bonæ voluntatis initium habere potuisset, nisi hoc Deo gratis donante, . . . cunctam in se prolem. . . nexibus moriisera servitutis obstrinxit.* (Lib. de incarn. & grat. cap. 13. n. 26.) Quid tantum, ait Augustinus, de naturæ possibilitate præsumitur? vulnerata, sauciata, vexata, perditæ est. (Lib. de nat. & grat. cap. 53. n. 62.) Numquid autem ita loquerentur SS. Patres, si libero hominis lapsi arbitrio integras inesse ad benè agendum vires naturales crederent?

Prob. 2°. Ex Concilio Arausicano II an. 529, à quo sic definitum: *Si quis per offensam pravæ rationis Adæ, non totum, id est, secundum corpus & animam, in deterius dicit hominem commutatum; sed animæ libertate illasæ durante, corpus tantummodo credit corruptioni obnoxium, Pelagii errore deceptus adversatur Scriptura.* (Can. 1. Conc. Labb. tom. 4. pag. 1667.)

Prob. 3°. Ex SS. Thomas & Augustino: *Homo, inquit Doctor Angelicus, gratuitis spoliatus dicitur, & in naturalibus vulneratus: (In 2. distind. 30. q. 1. art. 1. ad 3.)* atqui his verbis nihil deterius afferri potest.

Augustinus Julianum sic premit: *Scimus vos ideo dicere peccato hominis naturæ statum non mutari, quia deseruistis fidem Catholicam. . . quæro utrum vitio careat natura peccatrix: quod si absurdissimum est, habet ergo vitium; si habet vitium, procul dubio vitiata est; quomodo ergo mutata non est quæ, cum fuisset sana, vitiata est?* (Lib. 1. oper. imperf. cap. 96.) Porro ille fuit læsus in naturalibus, cuius natura mutata est ac vitiosa: atqui natura hominis, ex Augustino, mutata est ac vitiata; homo igitur Adami peccato læsus est in naturalibus.

inpirationem Spiritus Sancti, sed naturaliter nobis inesse dicit, Apostolicis dogmatibus adversarius probatur. (Can. 5. tom. 4. Concil. Labb. pag. 1667.)

ARG. III. Ex rationibus Theologicis.

1°. Ipsa oratio, inquit Augustinus, clarissima est gratiæ testificatio: (Epist. 177. n. 4. tom. 2. pag. 623.) atqui fidem Ecclesia postulat à Deo pro infidelibus, eaque concessa, grates ipsi rependit; ergo, cum non postulemus quod ex nostra voluntate solâ pendet & proficiscitur, fides non à nobis, sed à Deo est. Prorsus non oramus Deum, ait Augustinus, sed orare nos fingimus, si nos ipsos, non illum credimus facere quod oramus; prorsus non Deo gratias agimus, sed nos agere fingimus, si undè illi gratias agimus, ipsum facere non putamus. (Epist. 217. ad Vitalem, n. 7.)

2°. Qui fidei initium sibi confert, hanc etiam augere & perficere potest; nec enim causa aliqua est, cur primum fidei gradum propriis ex viribus sibi dare valeat aliquis, secundum vero, tertium, sicque alios deinceps non possit acquirere; ergo qui contendunt initium fidei esse à nobis, fateantur necesse est ipsius incrementum & perfectionem à nobis solis esse posse. Hanc rationem adhibet Augustinus: Cur autem, inquit, non totum tribuatur homini, ut qui sibi potuit instituire quod non habebat, ipse quod instituit non augeat, omnino non video. (Lib. de prædest. SS. cap. 2. n. 6.)

3°. Fides haberi non potest, quin credenda proponantur dogmata & mysteria quæ supra rationem naturalem posita sunt, & nisi homo iis dogmatibus ex animo adhæreat: atqui revelatorum dogmatum prædicatio externum est divinæ gratiæ beneficium: ut autem homo iisdem assentiat, indiget interioris gratiæ auxilio. Obstant enim præjudicata opinioniones: non quotidie expe-

simur quam difficilè evellantur errores quos ab infantia imbibimus; obstat etiam mysteriorum obscuritas, quæ gravissimis quidem nituntur argumentis, at sublimiora sunt, quam ut ea concipiat mens humana. Superba autem est hominis ratio, & credere refugit quæ suum captum superant; maximè quando sunt cupiditatibus inimica: atqui ad vincendas tot difficultates requiritur gratiæ subsidium: Ipse enim est Pater gloriæ, qui dat spiritum patientiæ & revelationis in agnitione ejus, illuminatos oculos cordis. (Ephes. I. 17.)

Solvuntur objecta.

Objicies 1°. cum Cassiano Semipelagiano, duplicem esse ad fidem & gratiam vocationem. Gratia enim aliquando omnem voluntatem ita antecedit, ut neque petentes, neque pulsantes, sed quasi dormientes præveniat, ad fidemque adducat; interdum autem credendi initium ab ipsa hominis voluntate proficiscitur. Sic enim orat Jeremias: Convertite nos, Domine, ad te. (Lament. Jerem. 5. 21.) Quod pugnat cum istis verbis: Convertimini ad me, & convertar ad vos. (Zachar. 1. 3.) Idem exemplis & Scriptura depromptis confirmatur. Ad Christum enim vocantur & pertrahuntur Petrus & Andreas mittentes rete in mare, nihilque de salute sua cogitantes. (Matth. 4. 18.) Contra vocatur Zachæus qui videndi Christi cupidus arborem conscenderat. (Luc. 19.) Ne igitur ullam verborum contradictionem in Spiritum Sanctum refundere cogamur, duo sunt admittendi vocatorum ordines, quorum alios gratia præveniat ut credant, & alii gratiam credendo præveniat.

Resp. cum Sanctis Patribus, in his & similibus Scripturæ locis, ne levissimam quidem esse contradictionis umbram, nec opus esse duos voca-

torum ordines comminisci: ubi enim dicitur Deus hominem ad se convertere, gratiæ ejus prævenientis vis & efficacia manifestatur; ubi vero dicitur homo ad Deum sese convertere, commendatur liberum hominis arbitrium per quod gratiæ prævenienti consentit. *Cum dicitur in sacris Litteris, inquit Concilium Tridentinum, convertimini ad me, & ego convertar ad vos, libertatis nostræ admonemur. Cum respondemus: converte nos, Domine, ad te, & convertemur; Dei gratiã nos præveniri confitemur. (sess. 6. de justificat. cap. 5.)*

Certum est, ait s. Augustinus, nos mandata servare, si volumus; sed quia præparatur voluntas à domino, ab illo petendum est ut tantum velimus quantum sufficit, ut volendo faciamus. Certum est nos velle, cum volumus; sed ille facit ut velimus bonum, de quo dictum est: præparatur voluntas à Domino; de quo dictum est: à Domino gressus hominis dirigentur; ... de quo dictum est ... qui operatur in vobis & velle (Lib. de grat. & lib. arbit. cap. 16. n. 32.) Ita sanctus Doctor, ad cujus mentem dicendum est Zachæi festinationem, & in quærendo Christo sollicitudinem, ipsa Dei gratiã fuisse ipsi inspiratam: Zachæi enim apud quem hospitari decreverat; voluntatem Christus præparaverat *Manifestè credendum est, inquit Concilium Arafricanum II, quod Zachæi qui ipsum Dominum suscipere meruit, illam admirabilis fides con fuit de natura, sed divinæ largitatis donum. (Can. 25. tom. 4. Concil. pag. 1672.)*

Objic. 2°. si fides sit ex gratiã, Deus esset personarum acceptor, qui fidem alteri dat, alteri denegat; ergo, &c.

Resp. Neg. ant. Tunc enim nulla esse potest acceptio personarum, cum ille cui non datur aliquid, in ipsum nihil juris habet: atqui in homine nihil est juris ad gratiam obtinendam,

alioqui jam non esset gratia; ergo in Deo nulla est personarum acceptio, licet fidem & gratiam alteri tribuat, & alteri non tribuat.

Objic. 3°. Actus fidei propriè & physicè ab intellectu humano qui est facultas naturalis, proficitur: atqui actus qui prodit à facultate naturali, est etiam merè naturalis; ergo, &c.

Resp. Dist. maj. Ab intellectu humano gratiã supernaturali adjuto, conc. maj. ab intellectu humano sibi soli permisso, neg. maj.

Actus quidem fidei ab intellectu humano proficitur, quemadmodum & actus caritatis à voluntate humanã quæ est etiam facultas naturalis; sed actus fidei & caritatis, neque ab intellectu, neque à voluntate prodeunt, nisi illis facultatibus accedat auxilium supernaturale. *Cum homo, ait s. Thomas, assentiendo his quæ sunt fidei, elevetur supra naturam suam, oportet quod hoc insit ei ex supernaturali principio interius movente, quod est Deus. (2. 2. quæst. 6. art. 10.)* Præterea nemo, inquit Christus, potest venire ad me, nisi Pater qui misit me traxerit eum: (Joan. 6. 44.) atqui certè nemo venit ad Christum, nisi per fidem; ergo nemo fidem habet, nisi divinã gratiã & benevolentia fuerit attractus.

Obj. 4°. Psalmista declarat testimonia Dei credibilia facta esse nimis: atqui omnibus quæ credibilia sunt homo naturaliter potest assentiri; ergo & testimoniis Dei, sive fidei dogmatibus.

Resp. Neg. min. Certa quidem & aperta sunt argumenta quibus demonstratur Christianæ Religionis veritas; sed humano intellectui assusæ ex originali peccato tenebræ: sed anticipatæ opiniones; sed mysteriorum altitudo intelligentiæ nostræ prorsus inaccessa: sed humanæ rationis superbia impediunt ne, absque speciali Dei auxilio, veritatibus revelatis præbeatur assensus ex pio voluntatis affectu, sine quo fides non est verè christiana. Et certè simili ratiocinio concluderetur, posse

hominem soli naturæ viribus, & sine ope divina, Deum super omnia diligere; Deum enim præ omnibus amandum esse patet evidentissimè.

PROPOSITIO III.

Nullus est in homine lapsus Dei amor, etiam ut autoris naturæ, sine gratia.

Priusquam probationem aggrediamur, observandum est inrer recentiores Theologos, non paucos esse qui sentiant posse homines solis naturæ viribus Deum amore quodam imperfecto diligere; dilectionem hanc volunt esse ordinis naturalis, dum caritas est ordinis supernaturalis, ideoque sine gratiæ auxilio non potest obtineri. Dicunt præterea naturalem eam dilectionem ad promerendam vitam æternam nihil prodesse, quam sine caritate supernaturali assequi nemo potest. Ubi autem ab illis quæritur qualis sit naturalis hic amor Dei, & quo differat à caritate supernaturali, illud discriminis assignare solent, quod priori diligatur Deus ut autor naturæ, posteriori autem tanquam largitor gratiæ & gloriæ.

Ut vero tollatur omnis ambiguitas, prænotandum est quæstionem hic non moveri de amore illo singulari innato quo Deus tanquam commune & universale bonum, ab omnibus diligitur; verum de amore libero & deliberato qui solus propriè dicitur amor Dei. Agitur de amore quo Deus propter se diligitur. Duplici enim modo Deus amari potest ut autor naturæ: 1º. vel ita ut non diligitur, nisi propter bona temporalia quæ largitus est, aut ab eo sperantur. Qui affectus, non amor Dei, sed sui potius dicendus est: Sic *Judæi*, inquit Augustinus, qui propter beneficia terrena Deum quærebant, non utique Deum, sed illa quærebant. (In. Psal. 77. n. 20.) Fatentur omnes fictitiam hanc Dei dilectionem quæ pertinet ad cupiditatem, naturales liberi arbitrii vi-

res non superare; 2º. vel ita ut Deus diligitur propter seipsum, & tanquam finis ultimus; cum scilicet quispiam orbis universi pulchritudinem ordinemque demirans, ad Dei cognitionem affurgit, eumque reipsa propter se diligit, tanquam summum bonum, à quo, veluti à fonte, omnia bona defluant. De hujusmodi amore tota est controversia. His prænotatis, probatur nostra propositio.

ARG. I. Ex Scriptura.

Caritas Dei, inquit Apostolus, *diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum.* (Rom. 5. 5.) *Caritas ex Deo est.* (1. Joan. 4. 7.) *Fructus Spiritus est caritas.* (Galat. 5. 22.) Atqui si Deus, sive ut autor naturæ, sive ut autor gratiæ, ex solis liberi arbitrii viribus diligeretur, caritas hominis in Deum non esset donum Dei, nec fructus Spiritus Sancti, ut satis patet; ergo Deus nullo modo sine gratia, solisque naturæ viribus diligitur.

ARG. II. Ex Concilio Arausicano II.

Prorsus, inquit, *donum Dei est diligere Deum* (Canone ultimo.) Quænam autem fuit illius Concilii mens, quis animus? Nonne id sibi proposuit, ut Pelagianorum & Semipelagianorum doctrinam damnaret? Atqui nunquam eo dementia venerunt illi Hæretici, ut contenderent amorem Dei *supernaturalem* ex solis naturæ viribus elici; id enim manifestam involvit contradictionem; sed in eo errarunt, quod naturalem quamdam Dei dilectionem libero tribuerent arbitrio; ergo Patres Arausicani quemlibet verum Dei amorem ex solis naturæ viribus exortum, suâ definitione excluderunt.

Præterea ibidem sic docent Patres Arausicani: *Ipse nobis amorem suum prius inspirat, ut &*

Baptismi Sacramenta fideliter requiramus : atqui dilectio Dei quæ movet ad quærendum Baptismum, haud dubiè inchoata tantum & imperfecta est. Quæ Concilii verba ponderans Bellarminus Cardinalis doctissimus, sic amorem Dei naturalem & imperfectum explodit : *Ubi vides, inquit, amorem Dei quemdam imperfectum non esse ex natura, sed à Deo inspirari quod clarius expressit Concilium Tridentinum. Nam. (Sess. 6. cap. 6.) dicit hominem à Deo motum & excitatum, atque eodem Domino adjuvante incipere diligere Deum. (Lib. 6. de gratia & libero arbitrio, cap. 7.)*

ARG. III. Ex S. Augustino.

1°. Liberum arbitrium, inquit, ad diligendum deum primi peccati granditate perdidimus : (Epist. ad Vitalem, n. 12.) atqui, ut Bellarmini verbis utar, simpliciter actionem (diligendi dei) quamcumque negat Augustinus solis viribus liberi abitrîi haberi posse. (Ibid.)

2°. Id etiam liquet ex istis verbis : *Quis istam, etsi parvam, dare cæperat caritatem, nisi ille qui præparat voluntatem?* (Lib. de grat. & libero arbit. cap. 17. n. 33.) Porro, si quæ Dei dilectio posset solis liberi arbitrii viribus adscribi, maximè dilectio parva & inchoata : atqui testatur Augustinus caritatem, sive dilectionem Dei, *etsi parvam à Deo qui præparat voluntatem, dari.*

3°. Totam de Gratia causam & controversiam, Catholicos inter & Pelagianos motam, hinc pendere affirmat, utrum scilicet caritas sit à nobis, an autem à Deo. *Unde est, inquit, in hominibus caritas Dei & proximi, nisi ex ipso Deo? N. in si non ex deo, sed ex hominibus, vicerunt Pelagiani; si autem ex Deo vicimus Pelagianos.* (Ibid. cap. 18. n. 31.) Quibus ex verbis sic concludit celeberrimus Estius : *Igitur ex sententia Augustini, Pelagianum est dicere quod solis naturæ viribus*

Possit Deus diligi, etiam imperfectâ dilectione (in 2. sentent. dist. 26. sect. 37.)

4°. *Quæres unde homini sit diligere deum, nec invenies omnino, nisi quia prior illum dilexit deus. (Serm. 3. n. 2.)* Atqui si homo Deum quocumque modo diligeret sine gratia, amor Dei erga nos non semper nostram erga Deum dilectionem præcederet.

5°. *Amare deum, donum dei est. (Serm. 297. cap. 1.) Non habet homo unde diligit deum, nisi ex deo. (Lib. 15. de Trinit. cap. 17. n. 31.) Voluntas bona quâ diligitur deus, in homine non potest esse, nisi in quo deus operatur & velle. (Lib. de patientia, cap. 25.)* atqui iis in locis non tantum asseritur amorem Dei esse divinæ gratiæ munus; sed etiam omnino excluditur verus quilibet Dei amor qui Dei non sit donum.

6°. Veram esse quam defendimus doctrinam, ita persuasum habuit S. Doctor, ut affirmare non dubitaverit, eos qui propriis viribus Deum se diligere posse confidunt, hinc demonstrare se illâ dilectione vacuos. Sic enim interrogat : *Habes caritatem? habeo, inquis; unde? à me; sed convinco quod non habes: quod enim putas à te ipso habere rem tantam, ideo non credo quod habeas: si enim haberes, scires unde haberes.* (Serm. 145. n. 4.)

Reponunt adversarii Augustinum hic loqui de amore Dei *supernaturali*; minimè vero excludere amorem Dei naturalem: sed apud S. Doctorem ne verbulum quidem reperias, quod vanæ huic distinctioni locum præbeat. Hanc autem si in animo habuisset, eam certè in sua cum Pelagio controversia indicasset, ad refecandas contentiones; amorem Dei *supernaturalem* à naturali accuratè discriminaffet: atqui tamen de illa distinctione omnino filet; quinimo generatim & absolute negat Deum sine gratia diligi.

7°. S. Doctor hæc habet insignia : *Amor Dei quæ*

pervenitur ad Deum, non est nisi à Deo patre per Jesum Christum cum Spiritu Sancto: per hunc amorem Creaturis bene quisque utitur etiam creaturis; sine hoc amore Creatoris nullis quisquam bene utitur creaturis. (Lib. 4. contra Julian. cap. 2. n. 33.) Porro amor Dei, ut auctoris naturæ, est amor Dei, prout est Creator: atqui amor Dei, ut Creatoris, juxta S. Augustinum, non est nisi à Deo Patre per Jesum Christum cum Spiritu Sancto; ergo amor Dei, ut auctoris naturæ, non est nisi à Deo Patre per Jesum Christum.

Præterea, teste Augustino, amor Creatoris est amor quo pervenitur ad Deum, & proinde ad salutem vitamque æternam: atqui nemo solis naturæ viribus vitam æternam obtinet; ergo nec Deum, ut Creatorem sive autorem naturæ, diligit.

Denique S. Doctor per amorem Creatoris veram quamcumque Dei dilectionem significat. Per hunc enim Creatoris amorem, inquit, bene quisque utitur creaturis: porro per veram quamcumque Dei dilectionem, bene quisque utitur creaturis; Augustinus igitur eo loci per amorem Creatoris veram quamlibet Dei dilectionem intelligit: atqui testatur hunc Creatoris amorem esse ex Deo Patre per Jesum Christum; ergo & veram quamlibet Dei dilectionem.

Ex iis omnibus quæ huc usque diximus facile patet, quam merito Cardinalis Bellarminus mentem suam sic declaraverit: *Existimamus non posse Deum sine ope ipsius diligere, neque ut autorem naturæ, neque ut largitorem gratiæ & gloriæ, neque perfectè, neque imperfectè ullo modo: atque hanc non dubitamus esse sententiam S. Augustini, imo etiam Scripturarum & Conciliorum, quidquid aliqui in hac parte minus consideratè scripserint. (De gratia & libero arbitrio, Lib. 6. cap. 7.)*

ARG. IV. Ex Rationibus Theologicis.

1°. Negant plerique adversarii, inter quos Honoratus Tournely, (*Tou. 2. de gratia, pag. 175.*) negant, inquam, hominem lapsum posse sine gratia Deum, ut autorem naturæ, super omnia diligere: atqui illud falsum erit, positis eorum principiis; volunt enim hominem ex solis liberi arbitrii viribus posse Deum, ut autorem naturæ, diligere amore inchoato imperfecto: atqui hoc semel admissio, homo sibi soli permissus ad amorem Dei super omnia astringet. Qui enim potest majus, potest etiam minus in eodem genere: atqui primum amoris Dei, ut auctoris naturæ, initium sibi dare, cum nullo modo existeret, aliquid majus est ac difficilius, quàm sibi datum perficere, augere, ulterius promovere: primus quippè gradus jam acquisitus faciliorem viam sternit ad secundum; duo priores simul juncti ad formandum tertium veluti conspirabunt, & sic de aliis; homo igitur à primo dilectionis divinæ gradu ad secundum, à secundo ad tertium pedetentim progredietur, donec tandem per solas naturæ vires ad amorem Dei super omnia perveniat: quod tamen fieri posse negant plerique adversarii. Simile argumentum jam vidimus ab Augustino adhibitum, ut demonstraret primum fidei initium à solis naturæ viribus non prodire.

2°. Ideo negant adversarii hominem solis naturæ viribus posse Deum, etiam ut autorem naturæ, super omnia diligere, quod amor ille includat odium efficacium omnium quæ legi & amicitia Dei adversantur: qui enim Deum super omnia amat, eum efficaciter rebus omnibus anteposit, & paratus est omnia alia bona amittere, & quælibet mala pati, potius quàm illum graviter offendere. Verba sunt Patris Antoine, Societatis Jesus, (*pag. 383.*) & Patris Thomas ex Charmes Capucin. (*Pag. 331.*)

Idem reperias apud Honoratum Tournely. (Pag. 177.)

Itaque, juxta adversarios, verè & sincerè ad Deum converteretur qui eum, ut autorem naturæ, super omnia diligeret. Undè sic urgeri possunt: Si amor super omnia Dei, ut autoris naturæ, vera sit perfecta que ad Deum conversio, certè amor Dei, ut autoris naturæ, inchoatus & imperfectus, est conversio inchoata & imperfecta: atqui, juxta adversarios, homo sine gratia potest Deum, ut autorem naturæ, amore inchoato & imperfecto diligere, ergo potest etiam sine gratia, ex solisque naturæ viribus suæ conversionis initium operari: quàm autem hæc doctrina cum Semipelagianorum errore sit consanguinea, nemo non videt.

3°. Si Deus, ut autor naturæ, diligi potest sine gratiæ auxilio, cur ab eo qui fide imbutus est pariter diligi non poterit tanquam gratiæ & gloriæ largitor? Si enim naturæ bona, quamvis longe inferiora, possunt ad diligendum eorum autorem efficaciter movere, cur gratiæ & gloriæ dona quæ multo sunt excellentiora, & per fidem cognita, non poterunt etiam ad ipsorum largitionem amandum efficaciter excitare? Si Deum solis arbitrii mei viribus diligere possum, quia me creavit bonisque naturalibus cumulavit, cur eundem diligere non valeam, quem credo pro mea salute esse mortuum, & mihi beatissimam sui possessionem promississe.

4°. Non rectè diligitur Deus, etiam ut autor naturæ, nisi ametur tanquam summum bonum finisque ultimus: atqui amor quo Deus diligitur, ut summum bonum finisque ultimus, est amor caritatis, ut demonstratur in Tractatu de Sacramento Pœnitentiæ; amorem vero caritatis sine gratia non posse haberi consentiunt adversarii; ergo, &c.

Solvuntur objecta.

Objicies 1°. Homo lapsus propriis viribus creaturam aliquam diligit; ergo pariter, imo & facilius, potest ex naturæ viribus Deum diligere, cum longè sit quâcumque creaturâ præstantior & amabilior.

Resp. 1°. Retorqueo argumentum: Potest homo lapsus creaturam aliquam ex propriis viribus super omnia ita diligere, ut etiam pro illa mortem libens pariat; ergo pariter potest homo gratiâ destitutus Deum super omnia amare: atqui tamen illud negant ipsimet amoris Dei naturalis defensores, inter quos eminet Honoratus Tournely.

Resp. 2. Neg. consequ. & paritatem. Ratio disparitatis est quod hominis lapsi voluntas peccato fuerit in deterius sic mutata, à Deoque averfa, ut nisi gratiâ sanetur & erigatur, in bonum sensibile & infimum tota propendeat, & bonum increatum quod in sensus nostros non incurrit, respuat & fastidiat. *Voluntas*, inquit S. Thomas, *propter corruptionem naturæ sequitur bonum privatum; nisi sanetur per gratiam.* (1. 2. quæst. 109. art. 3. in corp.) Nunquam ergo Deum verè diligere incipiet voluntas humanâ, nisi Deus eam suâ gratiâ roboret, nisi reprimat effrenam illam cupiditatem quâ versus bona fluxa & caduca semper deprimitur, nisi denique sanctam dilectionem ipsi inspiraverit. *Ipsè enim creas affectionem.... ejus amor nostrum præparat & remunerat*, ait S. Bernardus, (Lib. de diligendo Deo cap. 7. num. 22.) *Quoties*, ait idem Doctor, *in corde carnali... ulla, vel minima scintillula celestis amoris accensa videtur, divinum sine dubio est munus, non hominis virtus.* (Epist. 120.) Jam antea dixerat Augustinus: *Bona voluntas quâ diligitur Deus in hominè non potest esse, nisi in quo Deus operatur & velle.* (Lib. de patientia, cap. 24. num. 22.)

Objic. 2°. Tam potest voluntas Deum naturaliter diligere, quam intellectus potest cognoscere eum esse summè amabilem: atqui intellectus potest naturaliter cognoscere Deum summè amabilem; ergo, &c.

Resp. 1°. Retorqueo argumentum. Tam voluntas potest naturaliter Deum super omnia diligere, quam intellectus cognoscere Deum plus ceteris omnibus amabilem esse: atqui intellectus potest naturaliter cognoscere Deum esse plus ceteris omnibus amabilem; ergo & voluntas potest ex solis naturæ viribus Deum super omnia diligere; quòd tamen rejiciunt plerique adversarii.

Resp. 2°. Neg. maj. Ex eo quod enim homo naturaliter possit cognoscere Deum esse summè amabilem, immerito concluditur eum posse visus naturæ Deum diligere. Nam quamvis flebili primi Parentis peccato totus animus vitiatus fuerit, major tamen funestus pars vulneris in voluntate, quam in intellectu impressa fuit; multo quippe corruptior est hominis lapsi voluntas, quam tardior intelligentia: ratio est, quod peccatum ipsa voluntate commissum, eam magis quam ceteras facultates infecerit.

Rem ita esse sic declarat S. Thomas: *Magis est natura humana corrupta... quantum ad appetitum boni, quam quantum ad cognitionem veri* (2. 2. quest. 100. art. 2. ad 3.) Unde S. Bernardus ait: *Non est ejusdem facilitatis scire quid faciendum sit, & facere.* (Lib. de gratia & libero arbitrio, cap. 1.) Eandem veritatem sic docet S. Franciscus Salesius: *Peccatum longe magis debilitavit voluntatem humanam, quam obscuraverit intellectum.* (Lib. 1. de amore Dei, cap. 17. tom. 1. oper. S. Francisc. Sales. pag. 259. Edit. in-fol.) Ipsa testatur quotidiana experientia longè facilius esse bonum & verum cognoscere, quam sectari: hinc illud Poetæ: *Video meliora proboque, deteriora sequor*; ergo ex eo quod homo possit naturaliter

cognoscere Deum esse summè amabilem, perperam inferitur eum ex solis naturæ viribus posse Deum diligere.

Objc. 3°. Pius V, & Gregorius XIII, damnarunt trigessimam sextam hanc Bani propositionem: *Amor naturalis (dei) qui ex viribus naturæ exoritur, ex sola Philosophia per elationem præsumptionis humanæ cum injuria Crucis Christi, defenditur à nonnullis doctoribus.* (Tom. 10 Conc. Hard. pag. 1207.) Ergo admittenda est amor Dei naturalis, ex solis liberi arbitrii viribus conceptus.

Resp. Neg. conseq. & dico cum Gabriele Vasquez, Societatis Jesu; (1. 2. disput. 195. cap. 5.) cum Berti Bellelli, in prædicta Bani propositione non damnari doctrinam, sed acerbiter censuræ quæ Theologos aliter sentientes durius redarguit. Quapropter à temporibus Pii V, & Gregorii XIII, nostra doctrina à multis Theologis, & quidem insignibus, propugnata fuit, & maximè ab eminentissimo Cardinali Bellarmino, (Lib. 6. de gratia & libero arbitrio, cap. 7.) quem sanè nemo negaverit Romanis pontificibus fuisse addictissimum.

Declarat ipse Vasquez Pii V. constitutione non prohiberi, quominus censuræ configatur eorum opinio, qui Deum solis naturæ viribus diligere posse existimant: *Pius V, inquit, non intendit definire esse alterum amorem dei propter se, de promptum ex viribus naturæ, alterum ex gratia: neque, me judice, contendit damnare censuram quæ quis notaret eos qui dicerent esse aliquem amorem amici læ erga deum, de promptum ex propriis viribus.* (1. 2. disput. 167. cap. 4.)

Objiciunt 4°. adversarii amorem illum ex solis naturæ viribus de promptum, nullius apud Deum esse meriti.

Resp. Verum ac sincerum Dei amorem nunquam apud Deum esse sterilem. Quid enim magis

ad dilectionem & favorem provocat, quam amor ipse exhibitus? Nonne æquitati consentaneum est, ut eum redames à quo diligeris? Quomodo igitur Deus amorem & gratiam ei denegaret, qui illum diligit? *Ego diligentes me diligo*, inquit Sapientia æterna. (*Proverb. 8. 17.*) *Qui diligit me*, ait Christus, *diligetur à Patre meo, & ego diligam eum*; (*Joan. 14. 21.*) Nullus ergo verus amor Dei apud eum sine aliquo & merito. *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos*: (*Zachar. 1. 3.*) Porro qui diligit Deum, ut autorem naturæ, ad Deum creatorem suum vere convertitur: *Nam quemadmodum*, ait Bellarminus, *aversio à Deo, ut autore naturæ, vera est aversio; ita ad eundem conversio, ut autorem naturæ, est vera conversio*; (*Lib. 6. de grat. & lib. arbitr. cap. 7.*) ergo qui Deum, tanquam naturæ autorem, verè amat, vi divinæ promissionis impetrat ut Deus ad ipsum convertatur; hujusmodi proinde amorem nullius apud Deum esse meriti perperam omnino diceretur.

PROPOSITIO IV.

Homo lapsus nullam sine gratia tentationem superat, sicut oportet.

Annotandum est 1°. inter tentationes aliam dici levem, aliam autem gravem: prior est debilis & remissa quædam ad malum titillatio; posterior vero ea est quæ ad peccatum vehementer movet, ut maxima alicui intentetur poena, nisi velit legem infringere, vel si voluntas vivida & indeliberatè delectationem ad actum lege prohibitum excitetur & concutiat.

Notandum 2°. extra omnem controversiam esse, tentationem aliquam sine gratiâ per aliam tentationem, aliamvè cupiditatem interdum superari, ita ut unum peccatum alio peccato vincatur. Sed eheu! qui tristitem hanc victoriâ refert, *in vulnera vulneris surgis*, inquit S. Prosper (*Carmin.*

da

de ingratis, cap. 27.) *Nonnunquam sanè*, ait Augustinus, *apertissima vitia aliis vitis vincuntur occultis, quæ putantur esse virtutes*. (*Lib. 21. de civit. Dei, cap. 16.*) Quis autem sanæ mentis dixerit gratiam ad peccandum esse necessariam?

Notandum 3°. totam difficultatem in eo positam esse, utrum scilicet homo lapsus sine gratia aliquam tentationem, sicut oportet, sive benè ex omni parte vincat, ita ut in ea vincenda nullo modo peccet, etiam ratione finis ultimi. His præmissis; stabilienda est nostra propositio.

ARG. I. Ex Scriptura.

Christus jubet nos orare, ne tentatione pulsatz virtus succumbat: *Et ne nos inducas in tentationem.* (*Matth. 6.*) *Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem.* (*Ibid. cap. 26. v. 41.*) Porro ad illud obtinendum gratia requiritur, quod est donum Dei: atqui tentationem superatio est donum Dei: id enim Dei beneficium est, quod ab ipso postulari jubet: atqui tentationum superationem ut ab ipso petamus, Deus præcipit, nempe hac precatione: *Et ne nos inducas in tentationem*; ergo hujusmodi victoria Dei beneficium est, ac proinde sine gratiâ non obtinetur.

Præterea *Deo gratias*, inquit Apostolus, *quæ semper triumphat nos in Christo Jesu.* (*2. Cor. 2. 14.*) *Deo gratias qui dedit nobis victoriâ per Dominum nostrum Jesum Christum.* (*1. Cor. cap. 15. v. 57.*) Ibi Apostolus Deo gratias agit propter superatas quascunque tentationes: atqui illud donum est Dei, de quo grates ipsi rependuntur: *Nam irrisoria est illa gratiarum actio*, inquit Augustinus, *si ex hoc gratiæ aguntur Deo, quod non donavit ipse, nec fecit.* (*Lib. de dono persever. cap. 2. n. 3.*) Ergo, &c.

Respondent ex adversariis nonnulli per hanc Orationem Dominicam: *Et ne nos inducas in*

Tom. III.

C

temptationem, nos in graves solum tentationes victoriam deponere.

Sed facile refellitur hæc responsio. 1°. Quia non admittenda est illa distinctio, cuius nullum, sive apud Christum, sive apud Patres extat vestigium; atqui distinctio gravem inter & levem tentationem nullum reperias vestigium, sive apud Christum qui generatim jubet nos sic orare: *Et ne nos inducas in tentationem*; sive apud Patres, ut constat ex ipsorum testimoniis modo referendis; sic, v. g. declarat Augustinus: *Gratiae (Dei) depreto quæcumque non feci mala.* (Lib. 2. confess. cap. 7.) Atqui tentationem etiam levem superare est aliquid mali declinare; ergo illud gratiæ divinæ tribuit Augustinus.

2°. Quia illa Orationis Dominicæ parte ipsimet iusti id à Deo postulant, ut quotidianis tentationibus resistant: atqui quotidiana tentationes non semper, maxime in iustis, sunt graves; sed ut plurimum leves, ergo non solum ut vehementes, sed etiam ut leves superemus tentationes, à Deo postulamus.

ARG. II. Ex Conciliis.

1°. Diospolitana Synodus an 415 Pelagium damnavit, quod vellet tentationes posse sine gratia superari, & victoriam nostram non esse ex Dei adiutorio. (Tom. 2. Concil. Labb. pag. 1529.) Unde fit consequens, ait Augustinus, ut quisquis sequitur illius Episcopalis auctoritatem iudicii, ... fateatur, quando contra tentationes... dimicamus, quamvis & illis propriam habeamus voluntatem, non tamen ex illa, sed ex adiutorio Dei nostram provenire victoriam. (Epist. 186. n. 33.)

2°. Concilium Carthaginense 2um an. 416. in epistola Synodali ad Innocentium Papam, eum sic admonet: *Consideret Sanctitas tua... quam sit pestiferum & exitiale ovibus Christi, quod istorum sacrilegas disputationes necessario sequitur, ut nec*

orare debeamus ne intremus in tentationem, quod Discipulos monuit & posuit in oratione quam docuit; aut ne deficiat fides nostra, quod pro Apostolo Petro se rogasse ipse testatus est. Si enim possibilitate naturæ & arbitrio voluntatis in potestate sunt constituta, quis non ea videat inaniter à Domino peti, & fallaciter orari, cum orando poscuntur quæ naturæ jam ita condita sufficientibus viribus obtinentur? (Tom. 2. Concil. Labb. pag. 1535.)

3°. Concilium Milevitanum in epistola ad Innocentium Papam sic conqueritur: *Nova hæresis, & nimium perniciose tentat assurgere inimicorum gratiæ Christi, qui nobis Dominicam etiam orationem impiis disputationibus conantur auferre. Cum enim Dominus docuerit ut dicamus: dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, isti dicunt posse hominem in hac vita, præceptis Dei cognitis, ad tantum perfectionem iustitiæ, sine adiutorio gratiæ Salvatoris, per solum liberæ voluntatis arbitrium pervenire, ut ei non sit jam necessarium dicere: dimitte nobis debita nostra: illud vero quod sequitur: ne nos inferas in tentationem, non ita intelligendum, tanquam divinum adiutorium poscere debeamus, ne in peccatum tentari decidamus: sed hoc in nostra positum esse potestate, & ad hoc implendum solam sufficere hominis voluntatem, tanquam frustra Apostolus dixerit: non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei.* (Ibid. pag. 1545.)

Ex iis vero textibus coalescit istud argumentum: Ad illud requiritur gratia, quod non ex propria tantum voluntate, sed ex divino auxilio provenit; quod à Deo inaniter non poscimus; quod non est volentis neque currentis, sed miserentis Dei: atqui tentationum superatio à Deo auxiliante provenit, teste Palæstinâ Synodo & interprete Augustino; eam à Deo frustra non postulamus, juxta Concilium Carthaginense; non est volentis neque currentis, sed miserentis Dei, iudice Synodo Milevitanâ; ergo, &c.

Nequicquam autem reponeretur, ut fieri solet, prolata hæc Conciliorum testimonia ad graves, non vero ad leves tentationes spectare: tam enim generalia sunt quibus utuntur verba, ut nullam exceptionem patiantur. Præterea tentationes sine gratia non superari ex eo probant, quod Christus sic orare non iusserit: *Ne nos inducas in tentationem*: atqui hæc verba ad tentationes, etiam leves, pertinere ex dictis constat. Denique Concilium Arafricanum II contra Semipelagianos sic statuit: *Nullus miser de quâcumque miseriâ liberatur, nisi qui Dei misericordiâ prævenitur.* (Can. 14. tom. 4. Concil. Labb. pag. 1669.) Porro qui tentationem, etiam levem, superat, ex aliquâ miseriâ liberatur; ergo victoriam hanc prævenienti Dei misericordiâ tribuat necesse est.

ARG. III. Ex Patribus.

S. Cyprianus: *Quando rogamus, inquit, ne in tentationes veniamus, admonemur infirmitatis & imbecillitatis nostræ, ... ne quis sibi superbè atque arroganter aliquid assumat.* (Tract. de Orat. Domin. pag. 212. edit. Baluz.) Atqui in adversariorum opinione, homo posset aliquid sibi assumere, nempe victoriam quam de levibus tentationibus sine Dei gratiâ retulisset.

S. Chryostomus, expendens hæc Apostoli verba: *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sic concludit: Sunt ergo tentationes quæ ferri non possunt, & quænam illæ? omnes, ut ita dicam: potestas enim in Dei nutu sita est.* Paulo post ita prosequitur: *Neque illas moderatas (tentationes) ... propriâ virtute feremus; sed in his quoque ejus egenus auxilio.* (Homil. 24. in I. Corinth. n. 1.)

Hinc facile est adversariorum opinionem convellere: *Qui docent omnes tentationes, vel etiam moderatas, non posse propriâ nostrâ virtute ferri,*

is profecto non existimat leves quâsqum tentationes absque gratiâ verè superari: atqui S. Chryostomus apertè docet omnes tentationes, vel etiam, &c.; ergo, &c.

S. Augustinus: *Sine (Dei) adjutorio, inquit, per arbitrium voluntatis tentationes hujus vitæ superare non possumus.* (In Psalm. 89. n. 4.) *Deo desistente ab adjutorio, laborare potes, vincere non potes.* (In Psalm. 106. n. 10.) *Sine dubio vinceris, si illum adjutorem non habueris.* (Serm. 57. de Scripturis, cap. 9.) Atqui non vincitur, sed triumphat, qui aliquam tentationem sine gratia superat; ergo ex Augustino nulla prorsus tentatio, Deo non adjuvante, vincitur.

Denique, ut alios Patres omittam: Gregorius Magnus sic affirmat: *Dimissis sibi conjubet tentationis aurâ raptatur.* (Lib. 9. Moralium, cap. 53. n. 80. tom. 1. pag. 323.) Atqui illud prorsus falsum esset, si homo gratiâ destitutus ex aliquâ tentationis pugna victor existeret; ergo, &c.

ARG. IV. Ex Summis Pontificibus.

Innocentius I. in suo ad Concilii Carthaginensis Patres rescripto, hæc habet: *Necesse est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante, vincamur.* (Tom. 2. Concil. Labb. pag. 1286.) Itaque, juxta Innocentium I., necesse est ut vincatur quem Deus non adjuvat: atqui tamen vinceret, non auxiliante Deo, qui leves tentationes absque gratiâ superaret.

Cœlestinus Papa asserit neminem, etiam Baptismatis gratiâ renovatum, idoneum esse ad superandas diaboli insidias, & ad evincendas carnis concupiscentias, nisi per quotidianum adjutorium Dei perseverantiam bonæ conservationis acceperit. (Ibid. pag. 1615.) Porro tentationes, etiam leves, nihil aliud sunt quam insidiæ diaboli, vel carnis concupiscentiæ: atqui Cœlestinus generatim